

Οδηγός εφαρμογής

Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΡΟΣ 1: ΠΩΣ ΝΑ ΦΕΡΟΥΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΓΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ;

Βήμα προς βήμα: Πώς να εφαρμόσετε την παιχνιδοποίηση στην τάξη;

ΜΕΡΟΣ 2: ΠΩΣ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΤΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ COGNIQUEST

ΜΕΡΟΣ 3: ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Πλαίσιο των δοκιμών

Μελέτη περίπτωσης: Κροατία

Μελέτη περίπτωσης: Ελλάδα

Μελέτη περίπτωσης: Πολωνία

Τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνετε

Επίδραση στο κοινό-στόχο μας

ΜΕΡΟΣ 4: ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

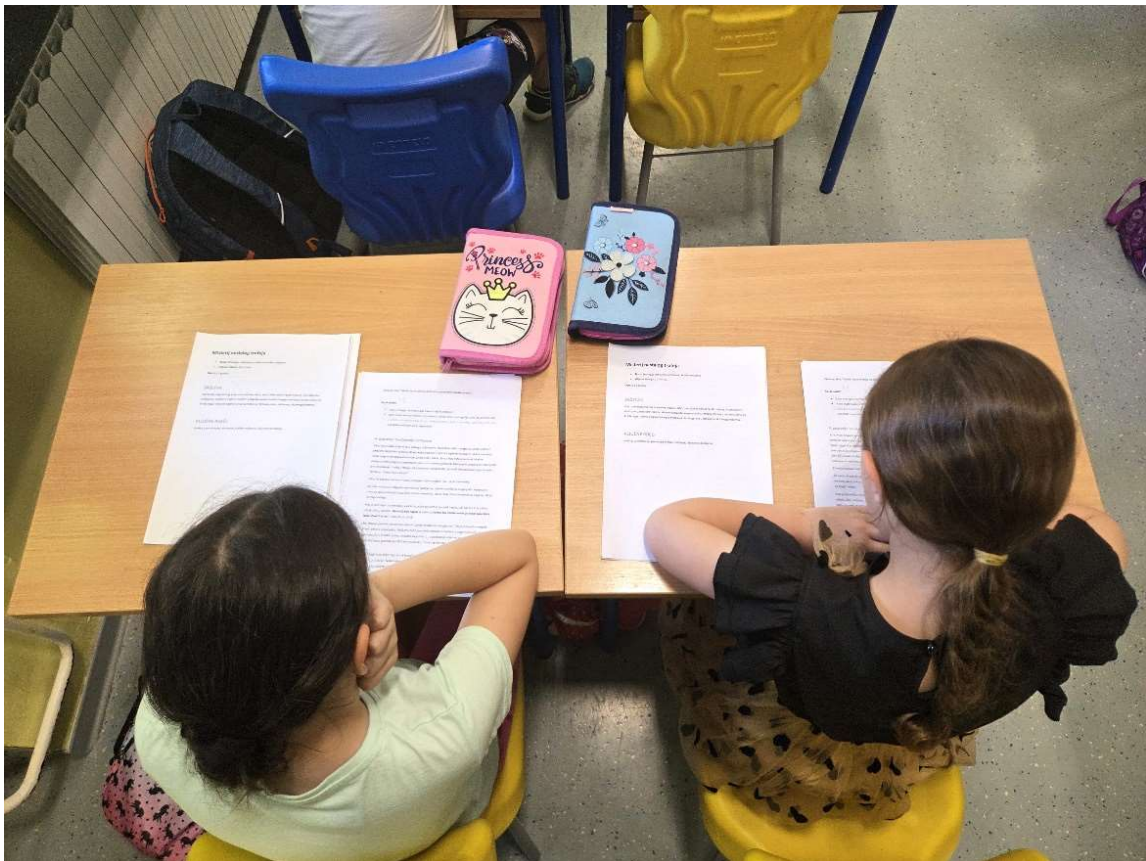
Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι των συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού για την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA φέρουν ευθύνη γι' αυτές.

Κωδικός έργου: 2023-1-FR01-KA220-SCH-000158225

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αυτή η απλή αλλά δυνατή αναστοχαστική προσέγγιση αποτυπώνει την καρδιά του έργου **CogniQuest** : τη δημιουργία ιστοριών και πόρων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να σκέφτονται, να αμφισβητούν και να συνειδητοποιούν περισσότερο τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν, διατηρώντας παράλληλα νόημα και ενδιαφέρον.

«Μου άρεσαν οι ιστορίες επειδή με βοήθησαν να σκεφτώ πώς να λύσω προβλήματα.»
μαθητής/τρια Δ' τάξης, συμμετέχων/ουσα στη δοκιμή CogniQuest

Στο σημερινό ταχέως μεταβαλλόμενο εκπαιδευτικό τοπίο, η παροχή βοήθειας στους νεαρούς μαθητές για την ανάπτυξη **μεταγνωστικών δεξιοτήτων** —της ικανότητας αναστοχασμού της δικής τους σκέψης— είναι πιο κρίσιμη από ποτέ. Τα τελευταία δύο χρόνια ¹, το έργο CogniQuest έχει αναλογιστεί τις μαθησιακές διαδικασίες και πώς αυτές μπορούν να ενισχυθούν με **την αφήγηση ιστοριών και τη μάθηση μέσω**

¹Το έργο πραγματοποιήθηκε μεταξύ Νοεμβρίου 2023 και Οκτωβρίου 2025.

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

παιχνιδιών, εισάγοντας τη μεταγνώση με έναν προσιτό, παιχνιδιάρικο και ουσιαστικό τρόπο.

Με βάση την παρατήρηση ότι οι εκπαιδευτικοί εξακολουθούν να μην διαθέτουν μεταγνωστικούς διδακτικούς πόρους, το CogniQuest προσφέρει ένα σύνολο πρακτικών, έτοιμων προς χρήση πόρων που στοχεύουν στην ενίσχυση της περιέργειας, της αυτογνωσίας και της βαθύτερης μάθησης μεταξύ **των μαθητών ηλικίας 8 έως 12**. Αυτά τα εργαλεία βασίζονται στην εμπειρία της τάξης, έχουν αναπτυχθεί και δοκιμαστεί σε **πέντε ευρωπαϊκές χώρες** — Γαλλία, Βέλγιο, Ελλάδα, Κροατία και Πολωνία.

Αυτός ο οδηγός εφαρμογής είναι το αποτέλεσμα αυτού του συνεργατικού ταξιδιού. Απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς —ιδίως σε όσους είναι νέοι στη μεταγνώση— που επιθυμούν να εφαρμόσουν αυτήν την προσέγγιση στις τάξεις τους. Βασιζόμενοι σε δοκιμές στην τάξη, σχόλια εκπαιδευτικών και απαντήσεις μαθητών, αυτός ο οδηγός θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε τους πόρους, να δείτε πώς έχουν χρησιμοποιηθεί στο συγκεκριμένο πλαίσιο και να νιώσετε σίγουροι ότι μπορείτε να τους προσαρμόσετε στις δικές σας διδακτικές πρακτικές.

Σας προσκαλούμε να εξερευνήσετε το CogniQuest όχι απλώς ως ένα σύνολο υλικών, αλλά ως μια ευκαιρία να **καλλιεργήσετε στοχαστικούς, ενδυναμωμένους μαθητές**, μια μικρή περιπέτεια τη φορά.

Όλοι οι πόροι είναι διαθέσιμοι στην ιστοσελίδα του έργου:

www.cogniquest.eu

Μέρος 1

ΠΩΣ ΝΑ ΦΕΡΟΥΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΓΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ;

Η παιχνιδοποίηση, γνωστή και ως μάθηση βασισμένη σε παιχνίδια, περιλαμβάνει τη χρήση στοιχείων της μηχανικής του παιχνιδιού σε τομείς εκτός της ίδιας της ψυχαγωγίας. Ο κύριος στόχος είναι η εμπλοκή των συμμετεχόντων και η υποστήριξή τους στην ανάπτυξη θετικών συνηθειών και στη συνεχή προσπάθεια επίτευξης των καθορισμένων στόχων. Τα οφέλη της εφαρμογής της παιχνιδοποίησης επηρεάζουν θετικά πολλούς τομείς της ζωής. Αυτή η τεχνική χρησιμοποιείται στο εμπόριο, τη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, το μάρκετινγκ και την προσωπική ανάπτυξη. Η παιχνιδοποίηση λειτουργεί επίσης τέλεια στην εκπαίδευση, τόσο για να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών σε δραστηριότητες και να τους εμπλέξει, όσο και για να ενισχύσει το εσωτερικό τους κίνητρο για βελτίωση των αποτελεσμάτων ή για τη συνεπή εφαρμογή των προγραμματισμένων στόχων ².

Η εισαγωγή της μεταγνώσης στην τάξη μέσω της παιχνιδοποίησης δεν είναι μόνο μια καινοτόμος αλλά, πάνω απ' όλα, μια αποτελεσματική μέθοδος υποστήριξης της ανάπτυξης των μαθητών. Οι ενδιαφέρουσες αφηγήσεις, τα καλά μελετημένα εργαλεία και η οπτική υποστήριξη καθιστούν τη μάθηση μια συναρπαστική περιπέτεια για τους μαθητές, και η επίγνωση της δικής τους μαθησιακής διαδικασίας γίνεται φυσικό μέρος της καθημερινής ζωής. Η παιχνιδοποίηση είναι ένα ισχυρό εργαλείο που, μέσω στοιχείων παιχνιδιού, εμπλέκει τους μαθητές και τους παρακινεί να συμμετέχουν ενεργά. Ο συνδυασμός της μεταγνώσης και της παιχνιδοποίησης μπορεί να φέρει σημαντικά αποτελέσματα στην τάξη, μετατρέποντας τη μάθηση σε διασκέδαση και συμβάλλοντας στην καλύτερη απομνημόνευση, κατανόηση και απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων.

Η παιχνιδοποίηση υποστηρίζει φυσικά την ανάπτυξη της μεταγνώσης επειδή:

² Agnieszka Józwicka. Wykorzystanie grywalizacji w procesie edukacji – zwiększenie motywacji i efektywności nauczania. STEAMowe ABC. <https://steamabc.edu.pl/wykorzystanie-gamifikacji-w-procesie-edukacji-zwiekszenie-motywacji-i-efektywnosci-nauczania/> [πρόσβαση: 25.06.2025]

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

- ενθαρρύνει την αυτοκριτική.
- υποστηρίζει τον ανεξάρτητο καθορισμό στόχων.
- προωθεί συνειδητές επιλογές.
- παρέχει άμεση ανατροφοδότηση.
- διδάσκει την επιμονή.

Βήμα προς βήμα: Πώς να εφαρμόσετε την παιχνιδοποίηση στην τάξη;

Η εισαγωγή της παιχνιδοποίησης στην τάξη είναι μια διαδικασία που απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και σταδιακή εφαρμογή. Παρακάτω παρατίθεται ένας οδηγός βήμα προς βήμα για το πώς να εφαρμόσετε αποτελεσματικά στοιχεία παιχνιδιού στην εκπαίδευση, εμπλέκοντας τους μαθητές και υποστηρίζοντας την ανάπτυξη της μεταγνώσης.

Βήμα 1: Ορίστε τον στόχο και το χρονικό πλαίσιο.

Ο στόχος θα πρέπει να είναι σαφής, κατανοητός και να διατυπώνεται σε γλώσσα φιλική προς τα παιδιά. Προσδιορίστε το χρονικό πλαίσιο για την παιχνιδοποίηση (π.χ., θα καλύπτει ένα ολόκληρο μάθημα, μια θεματική ενότητα ή θα λάβει άλλη μορφή;).

Βήμα 2: Σχεδιάστε στοιχεία και κανόνες παιχνιδοποίησης.

Καθορίστε: Για ποιο λόγο θα κερδίζουν πόντους οι μαθητές; Ποια επιτεύγματα θα ανταμείβονται με ειδικά σήματα; Θα προχωρήσουν οι μαθητές σε υψηλότερα επίπεδα; Σχεδιάστε προκλήσεις/αποστολές και προετοιμάστε το οπτικό υλικό που απαιτείται για το παιχνίδι (ταμπλό, μάρκες, πιόνια).

Βήμα 3: Δημιουργήστε μια ιστορία ή αφήγηση παιχνιδιού.

Σχεδιάστε ένα ελκυστικό περιβάλλον παιχνιδιού (δηλαδή, σκεφτείτε ένα θέμα, παρουσιάστε χαρακτήρες και σχεδιάστε έναν χώρο όπου οι μαθητές μπορούν να καταγράφουν την πρόοδό τους, τα σήματα, τους βαθμούς και τις σκέψεις τους).

Βήμα 4: Ενσωμάτωση στοιχείων μεταγνωστικής αναστοχασμού.

Αυτή είναι η «καρδιά» της παιχνιδοποίησης. Για παράδειγμα, χρησιμοποιήστε ένα σύνολο ερωτήσεων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να σκεφτούν:

- Γιατί πήραν συγκεκριμένες αποφάσεις κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού;
- Πώς επηρέασαν αυτές οι αποφάσεις την περαιτέρω πορεία του παιχνιδιού;
- Πώς μπορούν να λάβουν καλύτερες αποφάσεις στο μέλλον;
- Τι έμαθαν για τη δική τους μαθησιακή διαδικασία;

Βήμα 5: Εισαγωγή της παιχνιδοποίησης στην τάξη.

Εξηγήστε στους μαθητές τι σημαίνει μάθηση μέσω του παιχνιδιού και γιατί θα τη χρησιμοποιείτε. Δείξτε τους ότι η επίτευξη των μαθησιακών στόχων μπορεί να είναι μια ικανοποιητική εμπειρία, η οποία θα κάνει τη μαθησιακή διαδικασία πιο ενδιαφέρουσα και ανταποδοτική. Αυτή η μέθοδος βοηθά επίσης στην οικοδόμηση εσωτερικού κινήτρου για την απόκτηση γνώσης. Όταν ένας εκπαιδευτικός επιλέγει ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι για ένα μάθημα, θα πρέπει να λάβει υπόψη αρκετές βασικές πτυχές. Το παιχνίδι πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στην ηλικία και τις ικανότητες των μαθητών, να έχει έναν σαφή εκπαιδευτικό στόχο και να είναι οπτικά ελκυστικό. Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι κανόνες είναι απλοί και εύκολα κατανοητοί, καθώς και ότι το παιχνίδι είναι ελκυστικό και παρακινεί τη μάθηση.

Βήμα 6: Παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμοσμένης παιχνιδοποίησης.

Να θυμάστε ότι η παιχνιδοποίηση είναι μια δυναμική διαδικασία.

Στο πλαίσιο του έργου CogniQuest, έχει δημιουργηθεί μια σειρά από υλικά για να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν την παιχνιδοποίηση στην καθημερινή τους πρακτική. Αυτά περιλαμβάνουν:

- ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι.
- 10 βιβλία περιπέτειας εμπλουτισμένα με ερωτήσεις αναστοχασμού και ασκήσεις.
- εκπαιδευτικά εργαλεία (π.χ., καταιγισμός ιδεών, εργασία με σημεία ελέγχου, εργασία σε ζεύγη, ημερολόγιο μάθησης, τροχός αναστοχασμού).

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

- Ασκήσεις αναστοχασμού (π.χ. αξιολόγηση από ομοτίμους, αναστοχασμός σε ομαδική εργασία, εισιτήρια εξόδου, γνωστικές ερωτήσεις).
- εκπαιδευτικές αφίσες.

Εκτός από αυτόν τον οδηγό, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βρουν περαιτέρω υποστήριξη σε τρεις άλλους οδηγούς έργου, που δημιουργήθηκαν επίσης στο πλαίσιο του έργου CogniQuest, με τους ακόλουθους τίτλους: 1. Οδηγός Διδασκαλίας_Εισαγωγή στη Μεταγνώση, την Προέλευση και τις Δυνατότητές της 2. Πρακτικός Οδηγός_Ενσωμάτωση της μεταγνώσης στην τάξη 3. Οδηγός Δημιουργίας_Δημιουργία Ιστοριών με Μεταγνωστικές Αρχές.

Μέρος 2

ΠΩΣ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΤΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ COGNIQUEST

Στο πλαίσιο αυτού του έργου, έχουμε αναπτύξει μια ολοκληρωμένη συλλογή πόρων που έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίξουν τόσο παιδιά ηλικίας 8 έως 12 ετών όσο και επαγγελματίες της εκπαίδευσης στην ενίσχυση των μεταγνωστικών δεξιοτήτων, την προώθηση της ένταξης και την ενθάρρυνση της ανεξάρτητης μάθησης. Αυτοί οι πόροι περιλαμβάνουν τέσσερις επαγγελματικούς οδηγούς, ένα παιχνίδι, μια σειρά από αφίσες, μια συλλογή ασκήσεων αναστοχασμού, μια σειρά από βιβλία περιπέτειας και ένα σύνολο έτοιμων προς χρήση εργαλείων. Μαζί, παρέχουν πρακτικές μεθόδους, ενδιαφέρουσες δραστηριότητες και προσβάσιμο υλικό που έχει σχεδιαστεί για να κάνει τη μάθηση πιο αναστοχαστική, εξατομικευμένη και συμπεριληπτική για όλους τους μαθητές, ιδιαίτερα για εκείνους με διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες.

Πώς να χρησιμοποιήσετε τα βιβλία περιπέτειας

Τα βιβλία περιπέτειας που δημιουργήθηκαν σε αυτό το έργο είναι έτοιμα προς χρήση εργαλεία σχεδιασμένα για παιδιά ηλικίας 8 έως 12 ετών, με στόχο την ανάπτυξη των μεταγνωστικών τους δεξιοτήτων και την υποστήριξη περισσότερης ανεξάρτητης μάθησης. Λαμβάνουν τη μορφή διαδραστικών ιστοριών με προκλήσεις και επιλογές, χρησιμοποιώντας μια παιχνιδοποιημένη προσέγγιση που ενθαρρύνει τα παιδιά να εξερευνήσουν τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν ενεργά.

Οι εκπαιδευτικοί, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας και άλλοι επαγγελματίες της εκπαίδευσης μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα βιβλία απευθείας με τις ομάδες τους, είτε ως μέρος ενός δομημένου μαθήματος είτε ως ευέλικτο εργαλείο για ατομική ή μικρή ομάδα εργασίας. Οι ιστορίες ενθαρρύνουν τα παιδιά να αναλογιστούν τις μαθησιακές τους συνήθειες, να εντοπίσουν αποτελεσματικές στρατηγικές και να δοκιμάσουν νέες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων. Είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για την υποστήριξη μαθητών με ποικίλες ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (SLD), και

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

βοηθούν στην προώθηση συμπεριληπτικών και στοχαστικών περιβαλλόντων στην τάξη.

Τα βιβλία περιπέτειας μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν ως έμπνευση για τη δημιουργία των δικών σας ιστοριών. Είτε θέλετε να προσαρμόσετε το περιεχόμενο σε ένα συγκεκριμένο θέμα είτε να ανταποκριθείτε στα συγκεκριμένα ενδιαφέροντα της ομάδας σας, τα βιβλία προσφέρουν ένα χρήσιμο μοντέλο. Δείχνουν πώς να συνδυάσετε τις μεταγνωστικές στρατηγικές σε μια συναρπαστική αφήγηση, δείχνοντας στα παιδιά πώς οι χαρακτήρες αναλογίζονται, σχεδιάζουν, παρακολουθούν και προσαρμόζουν τη μάθησή τους για να ξεπεράσουν τα εμπόδια. Δοκιμασμένα σε διαφορετικές χώρες και περιβάλλοντα, τα βιβλία είναι κατάλληλα για σχολική τάξη και εύκολα προσαρμόσιμα. Έχουν σχεδιαστεί για να είναι ευέλικτα, ελκυστικά και να υποστηρίζουν την εμβάθυνση της μάθησης για όλους.

Πώς να χρησιμοποιήσετε το εκπαιδευτικό παιχνίδι

Το εκπαιδευτικό παιχνίδι παρέχει μια παιχνιδιάρικη εισαγωγή στη μεταγνώση, προσκαλώντας μαθητές ηλικίας 8 έως 12 ετών να αναλογιστούν τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν. Μέσω διαδραστικού παιχνιδιού, τα παιδιά εξερευνούν διαφορετικές στρατηγικές μάθησης, ενώ παράλληλα αμφισβητούν κοινούς «νευρομύθους» σχετικά με τη μάθηση. Το παιχνίδι ενθαρρύνει τους μαθητές να σκεφτούν τις δικές τους μαθησιακές συνήθειες και επιλογές σε ένα ελκυστικό, μη απειλητικό περιβάλλον. Αυτή η παιχνιδιοποιημένη προσέγγιση καθιστά τις αφηρημένες μεταγνωστικές έννοιες προσβάσιμες και ευχάριστες για τους μικρούς μαθητές.

Πώς να χρησιμοποιήσετε τις αφίσες

Οι πολύχρωμες, προσβάσιμες αφίσες χρησιμεύουν ως οπτικές υπενθυμίσεις που εμφανίζονται σε όλη την τάξη για την ενίσχυση της μεταγνωστικής επίγνωσης. Αυτές οι εκπαιδευτικές απεικονίσεις βοηθούν στη διατήρηση της συνεχούς ορατότητας των βασικών στρατηγικών και εννοιών μάθησης, υποστηρίζοντας τον συνεχή αναστοχασμό σχετικά με τη μαθησιακή διαδικασία. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

ανατρέχουν σε αυτές τις αφίσες κατά τη διάρκεια των μαθημάτων για να ενθαρρύνουν συζητήσεις σχετικά με διαφορετικές προσεγγίσεις στη μάθηση. Οι αφίσες δημιουργούν ένα υποστηρικτικό οπτικό περιβάλλον που ομαλοποιεί τις συζητήσεις σχετικά με τον τρόπο που μαθαίνουμε.

Πώς να χρησιμοποιήσετε τις ασκήσεις αναστοχασμού

Η συλλογή 30 ασκήσεων αναστοχασμού υποστηρίζει παιδιά ηλικίας 8 έως 12 ετών ώστε να γίνουν ανεξάρτητοι και αυτογνωσιακοί μαθητές. Αυτές οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναστοχαστούν τα μαθησιακά τους στυλ, να εντοπίσουν τι λειτουργεί για αυτούς και να εξερευνήσουν νέες στρατηγικές για να βελτιώσουν τη μαθησιακή τους διαδικασία. Οι ασκήσεις καλύπτουν διαθεματικά θέματα όπως η διαχείριση του χρόνου και ο μαθησιακός σχεδιασμός, η αναγνώριση και η ονομασία συναισθημάτων που συνδέονται με τη μάθηση και η εξάσκηση στην αξιολόγηση από ομοτίμους παρέχοντας και λαμβάνοντας εποικοδομητική ανατροφοδότηση. Τα παιδιά μπορούν να ολοκληρώσουν αυτές τις δραστηριότητες ανεξάρτητα ή με ελάχιστη καθοδήγηση από έναν δάσκαλο, έναν εργαζόμενο για νέους ή έναν γονέα. Αυτή η συλλογή προσφέρει πρακτικές ασκήσεις που βοηθούν τους μαθητές να αναστοχαστούν τις συνήθειές τους, να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες και να νιώσουν ότι έχουν μεγαλύτερο έλεγχο της μάθησής τους.

Πώς να χρησιμοποιήσετε τα έτοιμα προς χρήση εργαλεία

Αυτή η συλλογή 30 έτοιμων προς χρήση εργαλείων προσφέρει πρακτικούς τρόπους για να βοηθήσει τα παιδιά να ενισχύσουν και να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες. Αυτά τα εργαλεία έχουν σχεδιαστεί για να μπορούν οι μαθητές να τα χρησιμοποιούν ανεξάρτητα ή με ελάχιστη καθοδήγηση από εκπαιδευτικούς, εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας ή γονείς. Η συλλογή περιλαμβάνει απλούς, προσβάσιμους πόρους που υποστηρίζουν τους μαθητές στην οργάνωση του προγράμματος σπουδών τους, στη βελτίωση της συγκέντρωσης, στη διαχείριση των συναισθημάτων κατά τη μάθηση και στην επιλογή των πιο αποτελεσματικών στρατηγικών για διαφορετικές εργασίες.

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

Αυτά τα εργαλεία βοηθούν τα παιδιά να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη μαθησιακή τους διαδικασία, κάνοντάς τα πιο σίγουροι, παρακινημένοι και ανεξάρτητοι μαθητές.

Μαζί, αυτοί οι πόροι προσφέρουν έναν σαφή και πρακτικό τρόπο για να βοηθήσουν τα παιδιά ηλικίας 8 έως 12 ετών να αναπτύξουν τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες. Συνδυάζοντας θεωρία, διαδραστικές ιστορίες, δραστηριότητες αναστοχασμού και έτοιμα προς χρήση εργαλεία, η συλλογή CogniQuest υποστηρίζει εκπαιδευτικούς και μαθητές στη δημιουργία πιο ανεξάρτητων, παρακινημένων και χωρίς αποκλεισμούς χώρων μάθησης. Σας ενθαρρύνουμε να εξερευνήσετε, να προσαρμόσετε και να χρησιμοποιήσετε αυτά τα υλικά για να βοηθήσετε τα παιδιά να γίνουν μαθητές με αυτοπεποίθηση που κατανοούν και αναλαμβάνουν τον έλεγχο της δικής τους μάθησης.

Μέρος 3

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Πλαίσιο των δοκιμών

Η διαδικασία δοκιμής των **Βιβλίων Περιπέτειας** αποδείχθηκε μια ενδιαφέρουσα και διασκεδαστική πρόκληση τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές που συμμετείχαν. 10 βιβλία περιπέτειας δημιουργήθηκαν ως έτοιμα προς χρήση εργαλεία για μαθητές 8-12 ετών, για να τους υποστηρίξουν στην ατομική τους μαθησιακή διαδικασία αναπτύσσοντας τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες. Τα βιβλία παρέχουν υποστήριξη σε εκπαιδευτικούς δημοτικού σχολείου και άλλους επαγγελματίες της εκπαίδευσης για την εφαρμογή μεταγνωστικών στρατηγικών στην πράξη τους. Για να σχηματιστεί μια σαφής εικόνα για το πόσο καλά θα εξυπηρετήσουν τις ανάγκες εφαρμογής μεταγνωστικών στρατηγικών στην καθημερινή εργασία των εκπαιδευτικών με τους μαθητές, εφαρμόστηκε μια φάση δοκιμής με μαθητές και εκπαιδευτικούς σε πέντε χώρες-εταίρους. Η δοκιμή έγινε με την ομάδα-στόχο, μαθητές 8 έως 12 ετών, και με εκπαιδευτικούς που διδάσκουν την ομάδα-στόχο. Η διαδικασία δοκιμής χωρίστηκε σε τρεις φάσεις: τη φάση πριν από τη δοκιμή, τη φάση δοκιμής των Βιβλίων Περιπέτειας και τη φάση μετά τη δοκιμή.

Μελέτη περίπτωσης: Κροατία

Πώς προετοιμάσαμε τους εκπαιδευτικούς

Πριν από την έναρξη των δοκιμών, όλοι οι εκπαιδευτικοί ήταν εξοικειωμένοι με τη μεταγνώση και τις μεταγνωστικές δεξιότητες μέσω των οδηγών του CogniQuest. Στη φάση πριν τη δοκιμή, δόθηκε στους εκπαιδευτικούς ένα ερωτηματολόγιο προς συμπλήρωση. 5 εκπαιδευτικοί από το Δημοτικό Σχολείο Γκλίνα συμμετείχαν στην αρχική έρευνα με ερωτηματολόγιο. Εφάρμοσαν μεταγνωστικές στρατηγικές στις τάξεις τους και ενθάρρυναν τους μαθητές να αναστοχαστούν τη σκέψη τους κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι μαθητές είναι ως επί το

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

πλείστον ανοιχτοί στην εκμάθηση νέων προσεγγίσεων στη μάθηση. Τα προβλήματα που οι εκπαιδευτικοί προσδιορίζουν ως τα πιο δύσκολα για τους μαθητές είναι **ο καθορισμός στρατηγικών, ο καθορισμός στόχων και ο σχεδιασμός, η επίλυση προβλημάτων και η ανάπτυξη διαδικασιών σκέψης.**

Πώς προετοιμάσαμε τους μαθητές

Στη φάση πριν τη δοκιμή, δόθηκε στους μαθητές ένα ερωτηματολόγιο για να συμπληρώσουν. 55 μαθητές από το Δημοτικό Σχολείο Γκλίνα συμμετείχαν στην αρχική έρευνα με ερωτηματολόγιο. Οι μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν ηλικίας μεταξύ 9 και 11 ετών. Η πλειοψηφία τους δεν είχε ακούσει ποτέ τον όρο «μεταγνώση» και όσοι είχαν ακούσει δεν μπορούσαν να εξηγήσουν τη σημασία του. Οι μαθητές δήλωσαν ότι μελετούν καλύτερα μετά την επιστροφή τους από το σχολείο, αλλά μερικοί από αυτούς λένε το πρωί ή μετά το μεσημεριανό γεύμα. Από τις μεθόδους μάθησης, διαβάζουν κυρίως δυνατά, αλλά διαβάζουν και από τα βιβλία, απομνημονεύουν και κρατούν σημειώσεις. Μερικοί από αυτούς λένε ότι αυτές οι μέθοδοι είναι αποτελεσματικές για αυτούς, αλλά άλλοι λένε ότι δεν γνωρίζουν αν είναι αποτελεσματικές ή όχι.

Φάση δοκιμής βιβλίων περιπέτειας

Στη φάση των δοκιμών για τα βιβλία περιπέτειας, συμμετείχαν 83 μαθητές από 5 διαφορετικές τάξεις, μαζί με 5 δασκάλους. Το δημοτικό σχολείο Glina εξέτασε και τα 10 βιβλία περιπέτειας. Τα βιβλία περιπέτειας μοιράστηκαν μεταξύ των μαθητών, έτσι ώστε κάθε τάξη να εξετάσει 2 βιβλία περιπέτειας. Στην αρχή των εξετάσεων, δόθηκαν βιβλία περιπέτειας στους μαθητές. Οι μεγαλύτεροι μαθητές (11-12 ετών) τα διάβασαν μόνοι τους, αλλά για τους μικρότερους μαθητές (8-10), τα βιβλία περιπέτειας διαβάστηκαν δυνατά. Ήταν σαφές ότι τόσο οι μικρότεροι όσο και οι μεγαλύτεροι μαθητές χρειάζονταν περισσότερο χρόνο για να διαβάσουν τα βιβλία από ό,τι είχε αρχικά προγραμματιστεί (10 λεπτά). Οι μαθητές μπορούσαν να παρακολουθήσουν τη ροή των βιβλίων περιπέτειας και να συμμετάσχουν στις εργασίες που προέκυπταν. Το πιο ενδιαφέρον μέρος για τους μαθητές ήταν το τελευταίο μέρος του βιβλίου

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

περιπέτειας, το οποίο περιείχε διαφορετικές ερωτήσεις, κουίζ ή άλλες εργασίες προς ολοκλήρωση. Οι μαθητές ήταν πολύ πρόθυμοι να συμμετάσχουν σε συζητήσεις και να εκφράσουν τις απόψεις τους. Επίσης, τους άρεσαν πολύ και απόλαυσαν τα πολλά εργαλεία που υπήρχαν στο τέλος των βιβλίων περιπέτειας. Κάθε δοκιμή βιβλίων περιπέτειας διήρκεσε περίπου 90 λεπτά, έχοντας κατά νου ότι οι μικρότεροι μαθητές χρειάζονταν περισσότερο χρόνο. Αυτό σχετιζόταν κυρίως με τις αναγνωστικές τους ικανότητες και με τον χρόνο που αφιέρωσαν σε συζήτηση και αναστοχασμό στο τέλος.

«Οι μαθητές σκεφτόντουσαν κάποιες καταστάσεις που είχαν ήδη βιώσει και προσπαθούσαν να προσεγγίσουν το πρόβλημα με διαφορετικούς τρόπους. Είδαν ότι υπάρχουν πολλές λύσεις και ότι το ίδιο πρόβλημα σε διαφορετικές καταστάσεις μπορεί να λυθεί διαφορετικά.»

(δασκάλος/α Ε΄ Δημοτικού)

«Έμαθα ότι μερικές φορές πρέπει να σταματήσουμε, να σκεφτούμε και να βρούμε την καλύτερη λύση.»

(μαθητής/τρια Ε΄ τάξης)

Φάση μετά τη δοκιμή

Μετά το τέλος της φάσης δοκιμών των βιβλίων περιπέτειας, δόθηκε σε όλους τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς ένα ερωτηματολόγιο για να συμπληρώσουν. Σε αυτή τη φάση, εξέφρασαν την ειλικρινή τους γνώμη για τα βιβλία περιπέτειας. Στους μαθητές άρεσαν όλα τα βιβλία περιπέτειας και τα βρήκαν εύκολα κατανοητά. Τους άρεσαν οι ήρωες της ιστορίας και ένιωσαν ότι σκέφτηκαν τις επιλογές τους στην ιστορία. Στο μέρος της συζήτησης, οι μαθητές δήλωσαν ότι η ιστορία τους βοήθησε να σκεφτούν πώς να λύσουν προβλήματα και να βρουν βήματα για τις λύσεις. Η πλειοψηφία τους είπε ότι έμαθαν κάτι νέο από την ιστορία και ότι θα ακολουθούσαν τα βήματα που έκαναν οι ήρωες στην ιστορία. Οι μαθητές θα ήθελαν να διαβάσουν περισσότερες ιστορίες σαν κι αυτή. Οι εκπαιδευτικοί ένιωσαν ότι οι δραστηριότητες από τα βιβλία που εξετάστηκαν βοήθησαν τους μαθητές να αποκτήσουν ακόμη μεγαλύτερη επίγνωση των στρατηγικών σκέψης και μάθησης. Η ανάλυση της ιστορίας ήταν το μέρος που ενθάρρυνε πιο αποτελεσματικά τη μεταγνώση. Οι

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

εκπαιδευτικοί παρατήρησαν ότι οι μαθητές προσέγγιζαν τις δραστηριότητες διαφορετικά. Χρησιμοποίησαν διαφορετικές μεθόδους έκφρασης κατά την ανάλυση της ιστορίας. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούν παρόμοιες δραστηριότητες αφήγησης στο μέλλον για να ενθαρρύνουν τη σκέψη, τη φαντασία και τη δημιουργικότητα.

«Οι μαθητές προσέγγισαν τις δραστηριότητες διαφορετικά. Συνόψισαν την ιστορία στην αρχή και στη συνέχεια άρχισαν να αναλύουν τις λεπτομέρειες μία προς μία. Τους βοήθησε να λύσουν εύκολα τα προβλήματα. Ελπίζω να το χρησιμοποιήσουν στην καθημερινή ζωή.»
(δάσκαλος/α Γ΄ δημοτικού)

«Οι ιστορίες περιπέτειας είναι πολύ ενδιαφέρουσες και θα ήθελα να τις έχω ως βιβλιοκριτικές.»
(μαθητής/τρια ΣΤ΄ τάξης)

Μελέτη περίπτωσης: Ελλάδα

Φάση πριν τη δοκιμή

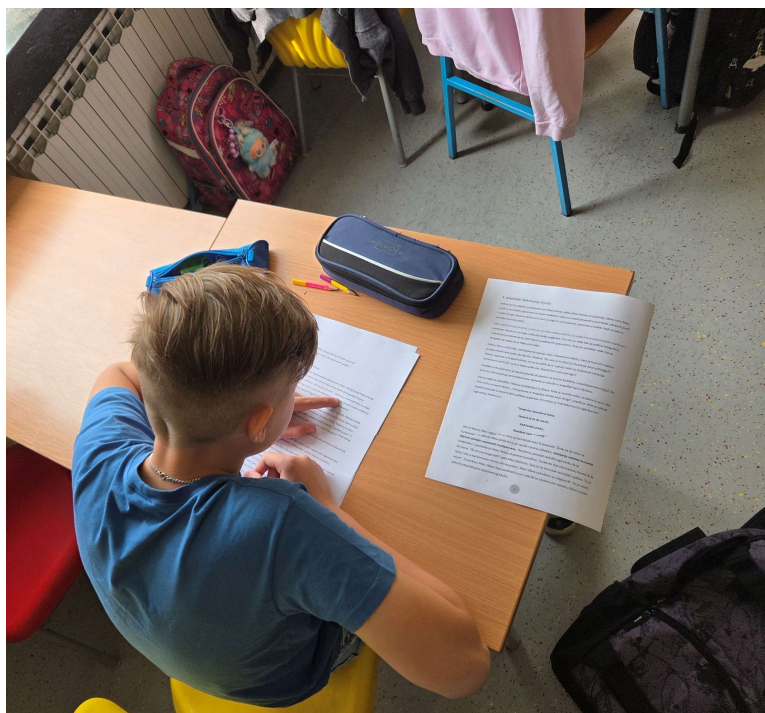
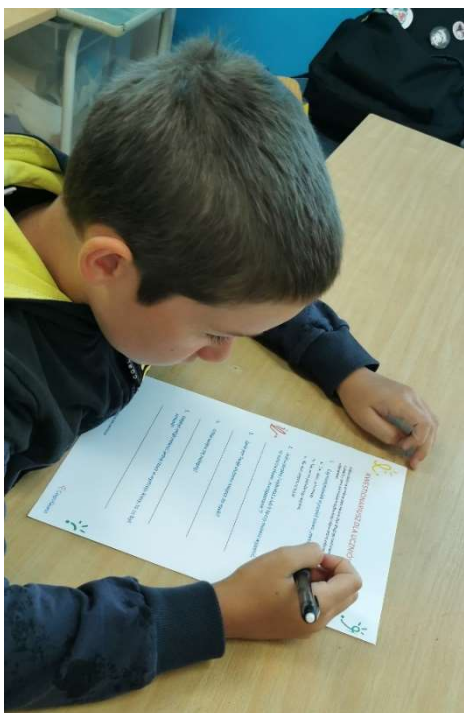
Οι εκπαιδευτικοί του Αρσακείου Δημοτικού Σχολείου, οι οποίοι διδάσκουν μαθητές ηλικίας 9-12 ετών, κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με τη μεταγνώση (πόσο εξοικειωμένοι είναι με τον όρο, αν εφαρμόζουν σχετικές στρατηγικές στην τάξη κ.λπ.). Είχαν προηγουμένως ενημερωθεί για το θέμα μέσω του **Οδηγού για Εκπαιδευτικούς**, ώστε να είναι προετοιμασμένοι να συμμετάσχουν στη φάση των εξετάσεων. Ένα παρόμοιο ερωτηματολόγιο δόθηκε και στους μαθητές με ιδιαίτερη έμφαση στις συνήθειες μελέτης τους τόσο στο σπίτι όσο και στο σχολείο. Τα αποτελέσματα καταγράφηκαν σε σχετική έκθεση.

Φάση δοκιμών

Αφού δήλωσαν γραπτώς τη συμμετοχή τους στη **διαδικασία εξέτασης των Βιβλίων Περιπέτειας**, οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν μια ιστορία από μια λίστα με βάση α) την

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

ηλικιακή ομάδα της τάξης τους και β) τη μεταγνωστική δεξιότητα που ήθελαν να ενισχύσουν. Αφού μελέτησαν προσεκτικά και οργάνωσαν τον τρόπο με τον οποίο θα παρουσιαστεί στην τάξη, μοίρασαν το Βιβλίο στους μαθητές, έδωσαν οδηγίες και άρχισαν να εργάζονται μαζί πάνω σε αυτό. Επέλεξαν να διαβάσουν «φωναχτά» με εναλλαγή εκπαιδευτικού και μαθητών. Ταυτόχρονα, το περιεχόμενο προβλήθηκε και στον διαδραστικό πίνακα της τάξης για να διευκολύνει όλα τα μαθησιακά προφίλ (π.χ. δυσκολία συγκέντρωσης, οπτικοακουστικοί τύποι). Δόθηκε έμφαση στα συμπεράσματα (**Τι μάθαμε σήμερα και τι είναι καλό να θυμόμαστε**) ευνοώντας την ομαδική συζήτηση. Απάντησαν στις ερωτήσεις που συνοδεύουν κάθε ιστορία, σχολιάζοντας παράλληλα τις συμβουλές ή τα σχόλια σε κάθε περίπτωση. Αυτό που τράβηξε το ενδιαφέρον των μαθητών και θεώρησαν ως το διασκεδαστικό και χαλαρωτικό κομμάτι της διαδικασίας ήταν η χρήση των προτεινόμενων **εργαλείων** που ακολουθούν μετά το τέλος κάθε **Βιβλίου Περιπέτειας**. Η όλη διαδικασία δοκιμής της ιστορίας διήρκεσε **1 έως 2 διδακτικές ώρες (45 – 90 λεπτά)** και αυτό καθορίστηκε από τη διάρκεια της υπό ανάπτυξη ιστορίας, τον ρυθμό ανάγνωσης και κατανόησης των μαθητών, καθώς και τον τύπο των προτεινόμενων εργαλείων για κάθε ιστορία.

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

«Η συζήτηση που ακολούθησε μετά την ανάγνωση της ιστορίας βοήθησε τους μαθητές να κατανοήσουν στρατηγικές για την ενίσχυση των μεταγνωστικών τους δεξιοτήτων. Στο τέλος, μπόρεσαν να εντοπίσουν με μεγαλύτερη ακρίβεια τι επηρέαζε αρνητικά τη συγκέντρωσή τους.

Ήταν μια διαδικασία που ήταν τόσο ουσιαστική όσο και ευχάριστη για τα παιδιά.»

(δάσκαλος/α Ε' Δημοτικού)

«Μου άρεσε που ο ήρωας δεν τα παράτησε.» (μαθητής/τρια Ε' τάξης)

Φάση μετά τη δοκιμή

Μετά την ολοκλήρωση της παραπάνω διαδικασίας, ζητήθηκε εκ νέου από εκπαιδευτικούς και μαθητές να συμπληρώσουν ερωτηματολόγια καταγράφοντας την εμπειρία τους. Αυτό τους έδωσε την ευκαιρία να συγκρίνουν το πριν και το μετά, να κάνουν σχόλια και παρατηρήσεις, να προτείνουν βελτιώσεις, αλλά και να αξιολογήσουν στην πράξη το εκπαιδευτικό υλικό που παρήχθη. Και σε αυτή την περίπτωση, συντάχθηκε έκθεση των αποτελεσμάτων.

Μελέτη περίπτωσης: Πολωνία

Η πορεία των δοκιμών

Οι δοκιμές διεξήχθησαν με μαθητές από δύο δημοτικά σχολεία στο Σλούπσκ: το Δημοτικό Σχολείο Νο. 5 και το Δημοτικό Σχολείο Νο. 9. Συμμετείχαν έξι εκπαιδευτικοί και 121 μαθητές από την 3η και 4η τάξη. Πριν από τη μελέτη, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τους διευθυντές των σχολείων, κατά την οποία έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για τη μελέτη.

Τα σχολεία εξέτασαν τρία βιβλία περιπέτειας: τον *Καθρέφτη του Μορφέα*, τα *Φτερά του Ίκαρου* και ο *Γρίφος του Χαμένου Κλειδιού*. Διεξήχθη σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, διεξήχθησαν δύο έρευνες πριν από την εισαγωγή των εκπαιδευτικών και των μαθητών στην έννοια των μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Στη δεύτερη φάση, αφού τα παιδιά είχαν εισαχθεί στο περιεχόμενο των βιβλίων περιπέτειας, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να σχολιάσουν τις ιστορίες που είχαν διαβάσει.

Σύνοψη της γνώμης των δασκάλων

Οι εκπαιδευτικοί μοιράστηκαν τις σκέψεις τους σχετικά με τους περιορισμούς και τις προκλήσεις της εφαρμογής μεταγνωστικών στρατηγικών στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική. Επιλεγμένες απαντήσεις παρουσιάζονται παρακάτω:

Ο φόβος μήπως κάνουν λάθη, η έλλειψη συνήθειας αναστοχασμού από τους μαθητές και μια εκπαιδευτική κουλτούρα που επικεντρώνεται στη βαθμολόγηση...

Σε αυτήν την ηλικία, τα παιδιά μόλις αρχίζουν να μαθαίνουν πώς να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις στρατηγικές τους. Χρειάζονται πολλά παραδείγματα, υποστήριξη και επανάληψη για να αρχίσουν να χρησιμοποιούν μεταγνωστικές δεξιότητες. Τα παιδιά επικεντρώνονται κυρίως στην απλή ολοκλήρωση της εργασίας, αντί να αναλογίζονται πώς μαθαίνουν και γιατί επιτυγχάνουν ή αποτυγχάνουν. Γι' αυτό συχνά τους κάνω ερωτήσεις όπως: «Τι σας βοήθησε να ολοκληρώσετε αυτήν την εργασία;» ή «Τι θα κάνετε διαφορετικά την επόμενη φορά;» - για να κατευθύνω την προσοχή τους στις διαδικασίες σκέψης τους. Ο κύριος περιορισμός είναι ο χρόνος που είναι διαθέσιμος κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Τα παιδιά συχνά δυσκολεύονται επίσης να εκφράσουν με λόγια τις σκέψεις τους, γι' αυτό είναι σημαντικό να δημιουργηθεί ένα φιλικό, ασφαλές περιβάλλον και να δείχνουμε ότι η σκέψη για τη σκέψη είναι ενδιαφέρουσα και πολύτιμη.

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν πολύ θετικά το εκπαιδευτικό υλικό - τα βιβλία περιπέτειας συνοδευόμενα από ένα σύνολο εργαλείων και ασκήσεων. Τόνισαν ότι αυτά τα εργαλεία έκαναν την εργασία τους με τα παιδιά ευκολότερη και ότι οι μαθητές ήταν πρόθυμοι να ασχοληθούν με τις νέες μεθόδους μάθησης. Οι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν ότι η επιδέξια εφαρμογή μεταγνωστικών στρατηγικών ενίσχυσε την ικανότητα των μαθητών να αφομοιώνουν το μαθησιακό περιεχόμενο και υποστήριξε την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, διευκολύνοντας έτσι τη μάθηση. Εξέφρασαν επίσης την προθυμία τους να ενσωματώσουν αυτό το εκπαιδευτικό υλικό στην καθημερινή τους πρακτική.

Σύνοψη της γνώμης των μαθητών

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες μαθητές δεν είχαν προηγούμενη γνώση της έννοιας της μεταγνώσης πριν διαβάσουν τα βιβλία περιπέτειας. Επίσης, δεν ήταν σε θέση να εξηγήσουν τις μεταγνωστικές στρατηγικές που υποστηρίζουν τη μαθησιακή διαδικασία. Μόνο τα εισαγωγικά μαθήματα που πραγματοποιήθηκαν πριν από την εργασία με τα βιβλία περιπέτειας τους εισήγαγαν σε αυτό το θέμα.

Οι ερωτήσεις της έρευνας που απάντησαν οι μαθητές επικεντρώνονταν στην ιστορία και την μεταγνωστική της προσέγγιση. Τα παιδιά απάντησαν σε αυτές τις ερωτήσεις επιλέγοντας ένα κατάλληλο emoticon για να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.

Έως και το 80% των μαθητών απάντησε ότι θα ήθελαν ή θα ήθελαν να διαβάσουν περισσότερες παρόμοιες ιστορίες. Η συντριπτική πλειοψηφία έδωσε τις υψηλότερες βαθμολογίες σε όλες τις ερωτήσεις, υποδεικνύοντας ότι οι ιστορίες περιπέτειας και οι συνοδευτικές εργασίες έγιναν δεκτές πολύ θετικά.

Παρακάτω είναι μερικές επιλεγμένες απαντήσεις από μαθητές της τρίτης δημοτικού:

Μου άρεσε πολύ η ιστορία για τα κλειδιά: ήταν ενδιαφέρουσα και ήταν καταπληκτική να την ακούσω.

Θα ήθελα μια σειρά βιβλίων για τις περιπέτειες της Σάρα, του Μαξ και της Ολίβια.

Μου αρέσει πολύ επειδή μου αρέσουν τα παζλ. Θέλω περισσότερες ιστορίες σαν κι αυτή.

Θέλω περισσότερες ιστορίες σαν κι αυτή επειδή είναι ωραίες.

Τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνετε

- Αφιερώστε χρόνο τόσο για να επιλέξετε την κατάλληλη ιστορία (Βιβλίο Περιπέτειας) για τους μαθητές σας όσο και για να την προετοιμάσετε.
- Μην αισθάνεστε πιεσμένοι να ολοκληρώσετε τη διαδικασία στον χρόνο που προτείνεται για κάθε ιστορία. Κάθε τάξη είναι διαφορετική και έχει τις δικές της ανάγκες. Οι χρόνοι είναι ενδεικτικοί,
- Προτείνετε στους μαθητές να διαβάσουν το βιβλίο περιπέτειας φωναχτά. Αυτό θα δώσει περισσότερες ευκαιρίες για πιο συχνές συζητήσεις στην πορεία, ώστε οι μαθητές να εκφράσουν τη γνώμη τους ή να λύσουν προβλήματα.
- Εμπλέξτε τους μαθητές με Ειδικές Ανάγκες (SLD) και αναθέστε τους εργασίες που μπορούν να ολοκληρώσουν,
- Μελετήστε τον/τους οδηγό/ους που συνοδεύουν το έργο. Αυτό θα σας βοηθήσει να νιώσετε μεγαλύτερη σιγουριά για το τι θα δουλέψετε με τους μαθητές σας,
- Μην απορρίπτετε τις ιδέες των μαθητών σας. Δεν υπάρχει σωστή ή λάθος απάντηση ή ιδέα. Συζητήστε μαζί τους.

Ας μοιραστούμε τις εμπειρίες μας!

«Έμαθα πώς να αντιμετωπίζω διάφορα προβλήματα».

«Όλα ήταν τέλεια! »
(μαθητής/τρια 6^{ης} τάξης)

«Θα μπορούσε να έχει περισσότερες εικόνες.»
(μαθητής/τρια 5^{ης} τάξης)

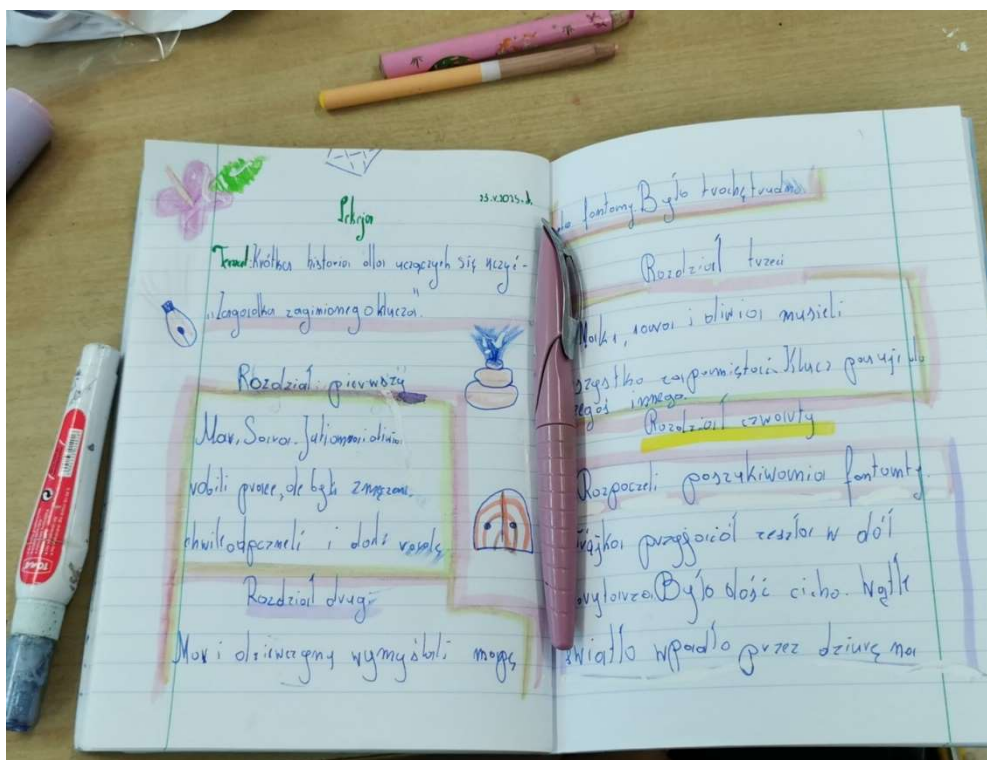
«Ήταν ωραία και ενδιαφέρουσα ιστορία.»

«Μου άρεσαν οι ιστορίες γιατί με βοήθησαν να σκεφτώ πώς να λύνω προβλήματα.»

«Μου άρεσαν οι ήρωες και πώς βοηθούσαν ο ένας τον άλλον.»

Επίδραση στο κοινό-στόχο μας

Τα βιβλία περιπέτειας είναι εξαιρετικά εργαλεία που μπορούν να βοηθήσουν τόσο τους μαθητές όσο και τους εκπαιδευτικούς να εργαστούν πάνω στη μεταγνώση και την ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Ενδυναμώνουν τους μαθητές να κατανοούν και να ρυθμίζουν τις δικές τους διαδικασίες σκέψης και να γίνονται πιο αποτελεσματικοί και ανεξάρτητοι μαθητές. Οι μεταγνωστικές δεξιότητες είναι απαραίτητες για να γίνουν οι μαθητές ανθεκτικοί μαθητές, ώστε να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά προκλήσεις, αποτυχίες και οπισθοδρομήσεις, θεωρώντας τες ως ευκαιρίες για ανάπτυξη και εξέλιξη. Συμπερασματικά, θα θέλαμε να επισημάνουμε, μέσα από την εμπειρία των εκπαιδευτικών του σχολείου μας, ότι τα Βιβλία Περιπέτειας, ως εργαλείο για την ενίσχυση της φαντασίας, της γλωσσικής έκφρασης και της μεταγνωστικής σκέψης των μαθητών, προσφέρουν στους εκπαιδευτικούς πρακτικές και δημιουργικές ιδέες για τη χρήση τους. Μέσω δραστηριοτήτων που

βασίζονται στην πλοκή και στις επιλογές των χαρακτήρων, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καλλιεργήσουν την ενεργό συμμετοχή, την αυτορρύθμιση και την κριτική σκέψη των παιδιών. Για τους μαθητές, η ανάγνωση αποκτά μια άλλη δυναμική, καθώς, με

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

βιωματικό και ευχάριστο τρόπο, καλλιεργούν και εδραιώνουν τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες, ενισχύουν τη φαντασία τους και η σκέψη τους γίνεται πιο ώριμη και συνειδητή.

Μέρος 4

ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

Το έργο CogniQuest έχει θέσει μια ισχυρή βάση για την ενσωμάτωση της μεταγνώσης στην τάξη του δημοτικού με έναν παιχνιδιάρικο και βιώσιμο τρόπο. Αναπτύχθηκε σε διάστημα δύο ετών μέσω αυτής της ευρωπαϊκής συνεργασίας —κάθε εταίρος συνεισέφερε τις τοπικές γνώσεις και τα παιδαγωγικά του δυνατά σημεία— και αυτή η πρωτοβουλία αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία **προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας πόρων** που τοποθετούν **τους μαθητές στο επίκεντρο της δικής τους μάθησης**.

Ένα από τα μεγαλύτερα δυνατά σημεία του CogniQuest έγκειται στην ικανότητά του να **γεφυρώνει το χάσμα** μεταξύ θεωρίας και πρακτικής στην τάξη. Προσφέροντας δωρεάν, προσαρμόσιμα εργαλεία που απευθύνονται άμεσα σε μαθητές, το έργο καλύπτει ένα αξιοσημείωτο κενό στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: την **έλλειψη ελκυστικού, κατάλληλου για την ηλικία υλικού** για την ανάπτυξη της μεταγνωστικής επίγνωσης.

Επιπλέον, τα αποτελέσματα μιλούν από μόνα τους. Σε τάξεις σε όλη την Ευρώπη, οι μαθητές άρχισαν να παρουσιάζουν πραγματικές αλλαγές στη συμπεριφορά και τη νοοτροπία:

«Μετά τη δραστηριότητα, αρκετοί μαθητές έδειξαν μια αξιοσημείωτη αλλαγή στον τρόπο που προσέγγιζαν την επίλυση προβλημάτων. Κάποιοι άρχισαν να εκφράζουν τις σκέψεις τους πιο καθαρά όταν απαντούσαν σε ερωτήσεις, ενώ υπήρξε επίσης βελτίωση στην προθυμία τους να σταματήσουν, να αναλογιστούν τα λάθη τους και στη συνέχεια να επιχειρήσουν λύσεις. Αυτή η στάση συνοδεύτηκε από μεγαλύτερη συγκέντρωση και εστιασμένη σκέψη στη διαδικασία.»

Εκπαιδευτικός ΣΤ΄ τάξης, Αρσάκειο Δημοτικό Σχολείο, Πάτρα

Αυτά τα λόγια επιβεβαιώνουν ότι ακόμη και σύντομες παρεμβάσεις μπορούν να πυροδοτήσουν **βαθιά και διαρκή γνωστική αλλαγή** όταν τα μεταγνωστικά εργαλεία είναι καλά σχεδιασμένα και εφαρμόζονται ουσιαστικά.

Αλλά αυτή είναι μόνο η αρχή.

Οδηγός εφαρμογής: Ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων

Ήδη, εκπαιδευτικοί και επαγγελματίες της εκπαίδευσης —όπως αυτοί στο Σεν-Ναζαίρ (Γαλλία)— βασίζονται στα θεμέλια του CogniQuest . Αναπτύσσουν νέο υλικό, ακολουθώντας το **παιχνίδι CogniQuest** , και διοργανώνουν περιφερειακά εργαστήρια για την ενσωμάτωση μεταγνωστικών στρατηγικών σε όλα τα προγράμματα σπουδών. Αυτή η τοπική επέκταση αποτελεί απόδειξη της προσαρμοστικότητας του έργου και της ικανότητάς του να εμπνέει ευρύτερη εκπαιδευτική καινοτομία.

Πράγματι, η εφαρμογή της μεταγνώσης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένα αυτόνομο εργαστήριο. Είναι ένα **μακροπρόθεσμο ταξίδι** τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς. Απαιτεί χρόνο, εξάσκηση και ένα υποστηρικτικό περιβάλλον. Η δίμηνη περίοδος δοκιμών το επιβεβαίωσε αυτό: η εισαγωγή αναστοχαστικών μαθησιακών συνηθειών είναι μόνο το πρώτο βήμα προς τον μετασχηματισμό του τρόπου με τον οποίο οι μαθητές **σκέφτονται, μαθαίνουν και αναπτύσσονται** .

Κοιτάζοντας μπροστά, οραματιζόμαστε το CogniQuest ως ένα **ζωντανό έργο** — ένα έργο που συνεχίζει να εξελίσσεται, υποστηριζόμενο από τη δημιουργικότητα και τη διορατικότητα παθιασμένων εκπαιδευτικών. Υπό τις κατάλληλες συνθήκες, πιστεύουμε ότι αυτή η προσέγγιση μπορεί να **αλλάξει την κουλτούρα μάθησης** στις τάξεις σε όλη την Ευρώπη και πέρα από αυτήν.

Ελπίζουμε ότι αυτός ο οδηγός όχι μόνο θα σας εξοπλίσει για να εφαρμόσετε τα εργαλεία του CogniQuest , αλλά θα **σας ενθαρρύνει επίσης να τα αναπτύξετε περαιτέρω** , να τα προσαρμόσετε στο πλαίσιό σας και να συνδημιουργήσετε το επόμενο κεφάλαιο αυτού του κοινού ταξιδιού προς την αναστοχαστική, ενδυναμωμένη μάθηση.

Το «CogniQuest» είναι ένα έργο του οποίου ηγούνται πέντε ευρωπαϊκοί οργανισμοί με στόχο την υποστήριξη των μαθητών στην ανάπτυξη των μεταγνωστικών τους δεξιοτήτων, των δεξιοτήτων μάθησης-προς-μάθηση και των ικανοτήτων διαβίου μάθησης ώστε να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες τάσεις της αγοράς εργασίας.

Ανακαλύψτε περισσότερους πόρους σχετικά με τη μεταγνώση στην ιστοσελίδα του έργου:

www.cogniquest.eu

«Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Κωδικός έργου: 2023-1-FR01-KA220-SCH-000158225»

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης